

Мазоренко Д. І.

**КАФЕДРА ЮНЕСКО «ФІЛОСОФІЯ ЛЮДСЬКОГО СПІЛКУВАННЯ»,
ФІЛОСОФІЇ І ІСТОРІЇ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
МІЖВУЗІВСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА**

Стаття присвячена історії виникнення та діяльності Кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування», філософії і історії України ХНТУСГ імені Петра Василенка. Розглянуто функціонування кафедри в межах університету, а також робота на рівні Харкова та України, і міжнародне співробітництво.

Статья посвящена истории возникновения и деятельности Кафедры ЮНЕСКО «Философия человеческого общения», философии и истории Украины ХНТУСХ имени Петра Василенко. Рассмотрено как внутриуниверситетское функционирование кафедры, так и работа на уровне Харькова и Украины, а также международное сотрудничество.

The article is dedicated to the history and activity of The UNESCO Chair for Philosophy of Human Communication, Philosophy and the History of Ukraine of Petro Vasylenko Kharkiv National Technical University of Agriculture. The chair activity in the frameworks of university, the work at the level of Kharkiv and Ukraine, international work are exposed.

Серед кафедр Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка особливе і унікальне місце посідає кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування», до якої в 2009 році приєднали кафедру філософії та кафедру політології і історії України. Коли виникла можливість появи такої кафедри у складі технічного навчального закладу, ректорату довелося докласти багато зусиль щодо обґрунтування необхідності такої кафедри та подолати безліч перешкод. У результаті переговорів з ЮНЕСКО така кафедра була заснована у 1996 році.

Слід відзначити, що ЮНЕСКО, завдяки своїм кафедрам, здійснює політику міжнародної академічної солідарності, інтенсифікацію обміну знаннями між університетами світу, міжвузівського спілкування, втілення інновацій в освітянський процес. Зараз функціонують біля 630 кафедр та міжуніверситетських мереж, що розташовані у 125 країнах усіх регіонів світу.

Кафедра нашого університету стала третьою серед українських кафедр ЮНЕСКО. Оглядаючи шлях, що пройшла кафедра, слід відзначити велику результативну творчу роботу як в університеті, так і далеко за його межами. Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування», філософії і історії України плідно співпрацює з багатьма університетами м. Харкова, України та зарубіжжя, до їх числа можна віднести Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, Харківський національний технічний університет «ХПІ», Харківську національну юридичну академію ім. Ярослава Мудрого, Києво-Могилянську академію, Кам'янець-Подільський національний університет імені І.Огієнка (на даний момент здійснюється робота щодо підписання договору про співробітництво, в межах якого планується відкриття на базі цього університету філіалу нашої кафедри). Серед заходів, проведених останнім часом, заслуговують на увагу організація святкування популярного в країнах Азії свята «Навруз» спільно з ХНТУ «ХПІ», посольствами Таджикистану, Казахстану, Киргистану. Встановлено контакти з кафедрою філософії Белгородського державного університету (Російська Федерація); кафедрою ЮНЕСКО

«Культура знання, транскультурність, права людини» університету м. Бремен (Німеччина); кафедрою ЮНЕСКО «Інтеркультурний діалог в сучасному світі» Російсько-Таджикського університету (Душанбе, Таджикистан). Проведено навчання спільно з Національним університетом «Києво-Могилянська академія» та фірмою «Теленор» для вищого керівного персоналу (лютий 2009 року). Співробітники кафедри беруть участь в розробці та реалізації проекту «Філософія та медіа» – трьохрічної програми для викладачів ВНЗ. Здійснюється робота щодо проведення Всеукраїнського круглого столу «Проблеми розвитку освіти у вищих навчальних закладах агроосвіти і філософські засади їх розв'язання» (листопад 2009р.) за участю гуманітарних кафедр ВНЗ аграрного профілю.

Співробітники кафедри беруть участь у роботі Харківського міського товариства «Філософська освіта»; у роботі МАН України; у робочій групі Міністерства освіти і науки України з підготовки концепції виховної роботи в аграрних ВНЗ. Укладено угоду про стратегічне партнерство з кафедрою ЮНЕСКО «Інтеркультурний діалог у сучасному світі» Російсько-Таджицького університету (Душанбе, Таджикистан). Результатом угоди є спільна розробка теми «Дослідження міжкультурного діалогу між Україною та Республікою Таджикистан». У межах укладеного договору захищена кандидатська дисертація старшого наукового співробітника Кафедри Шпатенка С. А. «Основні напрямки взаємодії транзитивних соціумів: соціально-філософський аналіз (на прикладі України та Таджикистану)». Триває робота над 2 докторськими та 5 кандидатськими дисертаціями.

На даний час спільно з ХНУ ім. В. Н. Каразіна здійснюється робота з випуску науково-практичного журналу «Філософія спілкування», який дозволить об'єднати навколо себе багатьох вчених, викладачів різних навчальних та наукових закладів, зробити кафедру лабораторією для вирішення багатьох проблем на шляху розвитку різних видів спілкування на різних рівнях. В червні 2009 року вийшов перший номер журналу, на даний час триває робота над підготовкою до друку другого номеру, який планується випустити до Міжнародного дня філософії (листопад 2009 року). Кафедра проводить також велику теоретичну роботу з надання допомоги філософському співтовариству м. Харкова і України.

Протягом існування кафедри було переведено і опубліковано серію класиків філософії ХХ сторіччя («Історія сексуальності» М. Фуко у 3-х томах, «Оригінальна тварина» К. Фарб-Васса, «Привиди Маркса» Ж. Дерріда).

Важливою консолідуючою умовою співробітництва з кафедрами виступає сквородинівська проблематика, яка активно використовується в науковій, методичній, навчальній роботі та у виховному процесі університету. Творча спадщина видатного українського філософа Г.С. Сковороди є предметом дослідження на Кафедрі. До філософської думки видатного земляка Кафедра залучає і студентів. Щорічно на території Національного літературно-меморіального музею Г.С. Сковороди відбуваються студентські Сковородинівські читання за участю слухачів філософської магістратури. В межах діючого договору між Національним літературно-меморіальним музеєм Г.С. Сковороди та університетом відбуваються екскурсії студентів і співробітників, здійснюються екологічні заходи з впорядкування території музею та парку. Проводиться робота щодо надання загальноосвітній середній школі с. Сковородинівка статусу члена асоційованих шкіл ЮНЕСКО.

Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування», філософії і історії України спільно з бібліотекою, Інститутом інноваційного менеджменту, гуманітарними кафедрами ХНТУСГ ім. П. Василенка та Національним літературно-меморіальним музеєм Г.С. Сковороди проводила науково-практичні конференції «Г.С. Сковорода та проблеми формування особистості» (2007 р.) та «Сталий розвиток в контексті проблем формування

особистості та ідей Г.Сковороди» (2008 р.), XVI Міжнародні Сковородинівські читання «Філософія і світ повсякдення». Підсумком конференцій було видання збірників з тезами доповідей.

Кафедра ЮНЕСКО широко використовує можливості візуальної філософії. Проведено чотири акції у межах виставочного проекту «Образи людського спілкування» (в Україні, Литві, Німеччині).

Традиційно протягом усього свого існування кафедра ЮНЕСКО випускає Міжнародну серію монографій «Філософія мови: в межах та поза межами» (триває робота над випуском 6-7 номерів).

Ректорат університету постійно опікується питаннями та здійснює роботу щодо покращення професорсько-викладацького складу кафедри. Сьогодні на кафедрі працюють 9 професорів: завідувач Кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування», філософії і історії України, доктор філософських наук Заветний С. О., завідувач кафедри філософії і політології Харківського національного автомобільно-дорожнього університету, доктор філософських наук Чаплигін О. К.; завідувач кафедри гуманітарних та фундаментальних юридичних дисциплін Харківського економіко-правового університету, доктор філософії (Dr. Phil) Абашнік В.О.; завідувач кафедри гуманітарних наук Харківської державної академії фізичної культури, доктор філософських наук Газнюк Л. М.; доктор філософських наук Сухіна В.Ф.; завідувач кафедри філософії і політології Національного університету внутрішніх справ, кандидат філософських наук Прокопенко В. В.; 10 доцентів, 4 старших викладача.

Як вже зазначалося вище, кафедра здійснює велику внутрішньоуніверситетську підготовку, завдяки чому в нашому навчальному закладі достатньо широко представлена гуманітарна складова освіти.

Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується кардинальними змінами в системі гуманітарної підготовки студентів. Гуманізація освіти спрямована на інтелектуальний, естетичний і моральний розвиток особистості, підвищення рівня освіченості майбутнього фахівця, що є важливою умовою для його професійного самовизначення в наступній трудовій діяльності. І саме вивчення філософських та соціально-гуманітарних дисциплін є одним з основних способів залучення молоді людини до духовних цінностей цивілізованого світу, її «окультурювання» в широкому змісті, а не лише вузький професіоналізм. Приєднання України до Болонського процесу дозволяє спільно з іншими країнами Європи формувати єдиний ринок праці, дає можливість здійснити структурне перетворення вищої освіти за узгодженою системою стандартів, що дозволяє Україні стати частиною європейського й освітнього простору. Болонський процес передбачає значний час на самостійну роботу. Навчити студента творчо мислити, нестандартно діяти, допомогти сформуватися яскравій, творчо зрілій, високорозвиненій особистості і є пріоритетним в навчальному процесі кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування», філософії і історії України. Генеральною лінією навчального процесу є формування інтелігентності, яка охоплює як культуру професійну, так і моральну, політичну, правову, естетичну, фізичну, культуру поведінки і побуту.

При Кафедрі працює філософська магістратура для студентів-п'ятикурсників та випускників вищих навчальних закладів, яка з 1996 по 2009 рік випустила 308 магістра за кваліфікацією магістр філософії (менеджмент). Філософська магістратура вийшла за межі університетської програми: до нас приходять на навчання студенти Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, Харківського медичного університету, Харківського національного економічного університету, викладачі Харківського коледжу переробної та харчової промисловості, співробітники телебачення ХАДО,

Харківського видавництва «ОКО», вчителі харківських загальноосвітніх середніх шкіл тощо. Магістранти слухають авторські курси провідних харківських науковців: філософія та теорія соціального управління, філософія конфліктного спілкування, історико-культурна антропологія, історія філософії, філософія людини та проблеми творчості, філософія права та історії, філософія та психологія ділового спілкування, філософські основи менеджменту і бізнесу, логіка, філософія техніки, філософія комунікації.

З метою безперервної філософської освіти після базового курсу лекцій викладачі кафедри ЮНЕСКО читають на IV курсі спеціальний курс лекцій «Філософія людського спілкування», який є перехідним періодом до філософської магістратури.

Фахівці кафедри проводять заняття з аспірантами, пошукувачами, приймають вступні екзамени до аспірантури та кандидатські іспити, є науковими керівниками з написання кандидатських дисертацій, науковими консультантами докторантів.

Можна зробити висновок, що завдяки діяльності Кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування», філософії і історії України наш університет став більш відкритим та сприйнятливим до досвіду інших ВНЗ, зросли його міжвузівські та міжнародні зв'язки, стала більш широкою можливість розповсюдження власних досягнень і досвіду. Як показує досвід, кафедра є надійним і ефективним провідником ідей ЮНЕСКО, наполегливо укріплює солідарність вчених різних країн.

Література:

1. Болонский процесс. Перспективы внедрения в Украине // Деловая жизнь. 2005, №4. – С-44-45.
2. Кремень В. Философия образования в XXI веке. Выступление на юбилейной сессии АПН // Персонал №1 / 2003, с. 8.
3. Україна на шляху до Європи / За ред. Л.Хоффмана, Ф. Мьоллерс. – К. Фенікс, 2001. – 134 с.
4. Шейко В.М. Освіта в інформаційній цивілізації // Вісник книжкової палати. – 2000. – №9. – С.17-19.